

COMUNICAT

LA PROTECCIÓ de la INFÀNCIA i ADOLESCÈNCIA MÉS VULNERABLE

Arrel de les notícies aparegudes aquests dies, per a superar el sensacionalisme d'algunes i per a donar conèixer qui són els nins, nines i adolescents amb mesura de protecció, com viuen, i quin treball es realitza des del sistema de protecció, la xarxa d'entitats no lucratives FEIAB que gestiona diferents programes de protecció a les Illes Balears vos aporta aquest comunicat.

En primer lloc, cal comprendre que les persones necessitem créixer en un entorn familiar responsable de tenir cura de les nostres necessitats físiques i emocionals, i d'ajudar-nos a desenvolupar totes les nostres potencialitats. Quan aquest entorn familiar falla i l'administració responsable ho detecta i confirma és quan un nin o una nina té una mesura de protecció. Aquestes mesures de protecció són diverses i es declaren en funció de cada situació concreta del nin, nina o adolescent. Sempre que sigui possible s'intenta preservar l'entorn familiar, per això les mesures de protecció poden ser de suport a la família. Si el risc del menor és més greu, la mesura és l'acolliment residencial en una llar o centre de protecció on les nines i nins resideixen de forma temporal o en alguns casos fins a la majoria d'edat. Els centres poden ser un lloc de pas on es treballa amb la família del menor resident per un futur retorn (programes de retorn familiar) o bé un lloc on el menor residirà fins que es trobi una família alternativa (famílies acollidores i adoptives) o s'emancipi.

Cal distingir les mesures de protecció de les mesures de justícia juvenil. La infància i adolescència amb mesura de protecció ha estat víctima de una situació que posa en risc el seu desenvolupament (des de negligència, maltractaments, abandonó, a en alguns casos abús) i l'administració intervé per a protegir-la. Quan es parla de justícia juvenil es tracta de mesures per a adolescents que han actuat en conflicte amb la llei, i poden ser mesures d'internament tancat.

Centrant-nos en els acolliments residencials de protecció, els primers moments d'estada al centre son molt importants i estan plens de dificultats pel infant, que poc a poc es va adaptant. Es tracta de cobrir les seves necessitats bàsiques i emocionals, i donar-li un acompanyament individualitzat per tal de reparar les seqüeles del dany emocional produïdes per l'exposició als factors de risc en les experiències prèvies a la mesura de protecció, i quan sigui necessari transformar els comportaments apresos anteriorment per a que siguin adaptatius i que el nin o la nina es pugui desenvolupar adequadament en totes les àrees des d'una perspectiva de inclusió social i normalització.

Els nins i nines son i realitzen activitats normals: van a l'escola propera, fan activitats de temps lliure del barri, fan activitats esportives de l'entorn pròxim, acudeixen al cinema, al teatre, a passejar, etc., acompanyats dels educadors quan son petits o amb amics quan ja son més grans. Els adolescents de protecció no han comés cap delictes, per tant no compleixen cap mesura de privació de llibertat. Són mesures de protecció que a partir dels 14 anys requereixen de la voluntarietat/implicació del menor en ser protegit. Això implica que si un menor no vol estar a un centre, no hi estarà per què no se'l pot retenir per la força.

Amb més detall, quan una persona adolescent no retorna al centre residencial a l'hora programada s'inicia el protocol acordat de sortides no autoritzades: s'informa a la coordinació de centres del IMAS per a prendre les mesures oportunes i es denuncia als cossos de seguretat de l'estat. El sistema de protecció actua de forma diligent per a resoldre la situació sempre en benefici del menor.

El personal dels centres residencials, majoritàriament educadores i educadors socials, son els depositaris de totes les esperances i les pors dels infants. L'atenció d'aquests menors requereix a persones formades en tècniques i instruments per poder treballar tots els aspectes de la vida dels infants i els conflictes i les dificultats que es puguin anar donant. Els educadors esdevenen models educatius per els infants que atenen (en la seva forma de parlar, de relacionar-se amb l'entorn, etc.). Els educadors no fan la feina sols, els centres y el servei té equips multiprofessionals formats per treballadors socials, psicòlegs, mestres, i altre personal. A més tots els professionals estan en procés de capaciació continua amb un pla de formació anual.

Tots els centres tenen un seguit de normes internes (Reglament de Règim Intern, RRI) on s'assenyalen les normes bàsiques de convivència i que tots els residents han de conèixer i respectar: moments d'aixecada, de menjars, d'us d'instal·lacions, guanys de paga setmanal, sancions per incompliments segons la falta sigui lleu o greu, hores de sortida individual en el cas d'adolescents.

Respecte als successos publicats recentment, cal aclarir que les nines no es prostitueixen per que quan es tracta de menors d'edat s'ha de parlar d'explotació sexual (quan hi ha un intercanvi econòmic o de bens) o abús sexual quan no hi ha aquest intercanvi. L'explotació sexual es produeix per que hi ha persones adultes que paguen per a tenir sexe amb menors d'edat, i pot afectar a tots els infants i adolescents de qualsevol família. Aquestes persones adultes s'aprofiten de la vulnerabilitat de les nines, especialment d'aquelles que son més fràgils amb motiu de les vivències emocionals com les que han patit les nines amb mesures de protecció. Cal focalitzar el problema en els que demanden i provoquen l'explotació sexual, i no en les nines o nins que son les víctimes.

També cal informar que els professionals de protecció reben formació per a detectar i disposar dels recursos necessaris per a protegir a la infància víctima d'explotació sexual. Per això, es compte amb equips de psicòlegs en els mateixos centres i dels especialistes del STIF, UVASI i UTASI. A més, aquest any passat s'ha aprovat el Pla Autonòmic de Lluita contra el Tràfic de Dones i Nines amb fins d'Explotació Sexual i d'Abordatge a la Prostitució (2019-2022) amb la finalitat de millorar la detecció, la prevenció, la intervenció i la sensibilització.

Finalment, cal recordar que la protecció de la infància no només depèn de l'administració responsable i de les entitats col·laboradores. Es tota la comunitat la que s'ha de preocupar de protegir els més vulnerables: el mestre des de l'escola, la metgessa des de l'atenció primària, i també el periodista des de la notícia que transmet en els mitjans de comunicació. Per que un aspecte molt important de l'atenció als menors es la protecció de la seva imatge, que inclou la imatge social que els medis de comunicació difonen. Lamentablement, la imatge dels menors amb mesures de protecció que els medis difonen sol remarcar problemes o aspectes negatius que lesionen aquest dret dels menors. Cal eliminar estereotips que discriminen al col·lectiu de la infància en protecció.

No és cert que la totalitat de nines acollides en alguns centres de protecció siguin explotades sexualment. Això és sensacionalisme, a més de provocar revictimització del col·lectiu de nines de protecció. Cal aplicar els principis ètics elementals en l'exercici de la professió periodística i extremar el rigor professional, confirmar el rumor i contrastar la informació per a no magnificar-la ni resultar alarmista. Com es sentirà una nina de protecció en arribar al institut després de llegir aquesta notícia? Com la miraran els companys de classe i els mestres?

La **Federació d'Entitats d'Atenció a la Infància i Adolescència Balear, FEiAB**, és la xarxa referent que col·labora amb les administracions responsables de la protecció a la infància. Està integrada per 10 entitats sense ànim de lucre que gestionen programes de protecció de menors, tant residencials com de preservació familiar i famílies acollidores. Les entitats que componen la FEiAB agrupen 228 places residencials de menors d'edat, distribuïdes en un total de 19 llars, a l'illa de Mallorca, en els que hi treballen més de 200 persones. Les entitats membres també gestionen serveis d'emancipació per a joves que han tingut mesura de protecció.

Les deu entitats que componen la federació son:

- Fundació Pare Montalvo
- Grec
- Centre Mater Misericordiae
- Llars el Temple
- Fundació Minyones
- Fundació Natzaret
- Intress
- Fundació de Solidaritat Amaranta
- Associació Ames
- Fundació Aldaba

Per més informació:

Joan Ferrer
Coordinador FEiAB
T: 655 513 099
feiab.coordinacio@gmail.com